

*Natalia Ananiewa**

NAZWY POTRAW W POLSKICH GWARACH NA LITWIE, BIAŁORUSI I SYBERII WOBEC PRZEMIAN CYWILIZACYJNYCH

CULINARY LEXIS IN POLISH DIALECTS OF LITHUANIA,
BELORUSSIA AND SIBERIA AGAINST THE BACKGROUND
OF CIVILIZATIONAL CHANGES

In the article, culinary vocabulary in Polish dialects of Lithuania, Belorussia and Siberia and changes in it taking place against the background of civilizational processes are analyzed. At the same time words, specific for Polish dialects of Lithuania, Belorussia and Siberia relating to cooking food are pointed out (for example words *pazibroda*, *krupniok*, *zocirka* in a dialect of Wershina).

Keywords: Polish dialect, word, food, lithuanism, germanism

Słowa kluczowe: gwara polska, leksem, jedzenie, lituanizm, germanizm.

Dostarczanie organizmowi jedzenia i picia jest podstawowym warunkiem funkcjonowania człowieka jako istoty biologicznej. Niezbędność tych elementów codziennego życia ludzi wyraża aforyzm „Człowiek żyje, aby jeść i je aby żyć”. Dlatego temat „przygotowanie jedzenia” zajmuje ważne miejsce w kwestionariuszach do badań słownictwa gwarowego. Na przykład temat *Przygotowanie pokarmów w Kwestionariuszu do badań słownictwa ludowego* pod redakcją Witolda Doroszewskiego zawiera aż 203 pytania. Większa liczba pytań przypisana

* Katedra Filologii Słowiańskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Moskiewski im. Łomonosowa, Moskwa, Rosja, Worobjowy Gory, MGU im. Łomonosowa, I korpus wydziałów humanistycznych, Wydział Filologiczny, p. 1018; e-mail: ananewa.46@mail.ru

jest tylko do 5 z 27 tematów leksykalnych: *Rolnictwo* (285 pytań), *Roślinność* (258 pytań), *Hodowla* (256 pytań), *Wierzenia i obrzędy* (238 pytań) oraz *Transport* (224 pytania). Wykorzystany w artykule materiał dotyczący jedzenia pochodzi z archiwum autorki. Materiały z różnych miejscowości Litwy i Białorusi zostały zebrane w czasie badań terenowych przeprowadzonych w latach 70.–90. XX wieku. Materiał z dwu polskich gwar wyspowych na Syberii (wioska Wierszyna pod Irkuckiem i wioski Znamienka-Aleksandrowka w okolicy Krasnojarska) został zapisany w 2010 roku (w Wierszynie) i w 2013 roku (w Znamience-Aleksandrowce). Informatorami byli użytkownicy gwar, należący do średniej i starszej generacji.

W miarę postępu cywilizacyjnego zmieniają się także możliwości zaspokojenia potrzeby jedzenia oraz sposoby przygotowania posiłków nie tylko w mieście, lecz i na wsi. Jeżeli czterdzieści lat temu jeszcze można było spotkać na Litwie i Białorusi pojedyncze osoby, które piekły chleb w domu (np. w miasteczku Mejszagoła pod Wilnem w 1970 roku tylko jedna staruszka Kiszkiś wypiekała chleb domowy), to obecnie prawie wszyscy mają „*kupny xl'ep*” (por. rosyjski cytat w polskiej mowie informatora z syberyjskiej wsi Wierszyna: *magazyn r'ádem*).

Starsza i średnia generacja użytkowników gwary dobrze pamięta, jak piecze się chleb i dokładnie opowiada o poszczególnych etapach jego przygotowania, używając odpowiedniego słownictwa, natomiast młodsze pokolenie na pewno zatraci to niepotrzebne mu w codziennym życiu słownictwo. Poniżej urywek opowiadania starszej informatorki z miasteczka Widze (Białoruś) o pieczeniu chleba: *byl'i be^ačuleč'k'i xl'ebna/ svoj' p'ekl'i/ stychac' zapax/ rāščyna zaprəvazyval'i/ stav'jil'i na p'éc/fc'epla m'ejsca na cały ž'eń/s to rāščino n'exaj stoj'i i dłużej/ mon'k'i dā'kladyval'i do tej rašč'iny i rencam'i dv'ema m'e^as''il'i/ pšaz noc stoj'i jutro p'ekc'/ čšeba dōbrego žževa/ ĩodlova n'e baržo/ napal'ifšy ta p'ec vyb'era z beč'k'i/ p^as'c'el'aja ta l'is''c'e kl'onove/ l'atna poro zb'eral'i ĩak abl'atuĳo l'is''c'i kl'onova/ na šnur/ na n'itka/ n'e dren'a aĳer co p^a błotax tak'i nas''c'el'ajo. Dalszy ciąg opowiadania: p'ečy ta bulka/ p^amačyfyšy tak vo pal'cam'i i saž'i na łopac'e^a ta bohan'k'i il'e c''asta ma/ p'ecy n'e ĩednakova – z''gl'iny/ s cegłof/ ix muruĳo/ vyc'ongaĳo b^axan'k'i na ĩak'e kšesty/ na łafk'i/ i kladno žond^am/ ^abmačajo vodaj/ puk'i ĩešče c'epla/ ĩak'i m'ĳal renčn'ik'em.*

W swoim opowiadaniu o pieczeniu chleba informatorka używała takich charakterystycznych dla północno-wschodniej polszczyzny kresowej wyrazów, jak *skoryn'ka* ‘wierzch chleba’ (*skoryn'ko zakarm'ic' možna, sk^aryn'ka na dva pal'cy*) (por. скары́нка, скоры́нка 1. самы верх хлеба [SBH 4, 1984, s. 441]), *akraĳček* i *akaranušak* ‘pierwszy lub ostatni kawałek pokrojonego

chleba' (por. акра'йчык,akra'jčyk; zdrobn. od акр'аец: як пачынаюць булку хлеба, атразаюць акрайчык, і як астаецца – акрайчык, як канчаюць ітр. [SBH 1, 1979, s. 73–74]), *zakał'ec* (*n'eudavajoncy xl'ep*), *m'entk'iš* 'liter. miękisz' (*ad m'entk'iša*). Por. także opowiadanie o pieczeniu chleba zapisane w polskiej wiosce Wierszyna pod Irkuckiem (Syberia): *uny nacyny 'zaczęli' p'ic/ moŋka sol'i/ fxl'ebne m'isk'i žževn'ane/ z'iška žžev'ana/ v d'išcy vyrušy/ p'ekum boxynk'i/ na kapusne l'išće/ na łopate*. W Wierszynie ta część pieca, gdzie piekli chleb, nazywa się *piekarn'uk*¹. Jest rzeczą oczywistą, że w miarę zanikania umiejętności pieczenia chleba pójdą w niepamięć i wyrazy odnoszące się do tego procesu.

To, że chleb obecnie kupuje się w sklepie, wcale nie oznacza, że mieszkańcy zarówno Kresów północno-wschodnich, jak i polskich wiosek na Syberii nic nie pieką. Wypiekane są tu różne wyroby z mąki, często z dodatkiem ziemniaków i innych składników. Por. nazwy tych wyrobów przytoczone przez informatkę z Wierszyny: *zdołušk'i* 'słodkie pieczywo' (*čša p'ic zdołušk'i* (rusycyzm, ros. *сдоба, сдобушка* – N.A.)); *sušk'i* 'suchy mały obarzanek' (rusycyzm, ros. *сушки* – N.A.), *kołocyk'i* (zdrobn. od *kołacz*); *buŋeck'i* (*ja byda p'ic buŋeck'i, buŋeck'i p'ekl'i, kołocyk'i p'ekla; uup'ekl'i buŋeckuf, gotov'imy buŋeck'i*). Na Litwie i Białorusi pieką np. *pl'ack'i, bl'iny* 'naleśniki', *mazurk'i* (do których wklądają *rozynta* 'rodzynki', *vən'il'ina* 'wanilię', *m'igdały* i *cukier*), *ka-kork'i* (oprócz ciasta tu do składników należą także ziemniaki; por. *како'рки, како'ры*. Перапечкі з бульбы, мукі, з прэснага або кіслага цеста; *како'рына*'. Тоўсты блін з бульбы, мукі [SBH 2, 1980, s. 364–365]), por. także: *kakorka* i *zakorka* 'cienki chlebek, podplomyk' [Minksztym, 2010, s. 245]) i nawet *torty* (*nap'eko tortuf*).

Do słownictwa biernego bądź nieaktualizowanego (czyli istniejącego w pamięci użytkowników gwary, ale nie występującego na co dzień) należą w gwarach polskich na Litwie i Białorusi takie nominacje potraw jak lituanizm *raug'en'a* (*ravg'en'a*) (por. litew. *raugiėnė*) // *saladuxa* 'potrawa z żytniej mąki' i *pensak* 'pęczak, pęczak'. Te skromne potrawy kojarzą się z dawnym ubogim życiem i nie są przygotowywane obecnie (mimo że informatorzy twierdzą, że *pensak z ĵenčm'en'a* (*tkuł'i z ĵenčm'en'u*) był zdrowy: *zdrove ĵedl'i*). *Pensak* zwykle jedli podczas pogrzebu (*pogżap byva/ pensaku čšeba, s lyškam'i jedl'i, s''orbajō na pogżeb'e^a*). Obecnie nie używa się, jak twierdzą informatorzy, także *tłokna*, czyli mąki owsianej (*z ofsa sušyl'i/ ml'el'i; p^ažyl'i ov'es/ vysončyc'*

¹ O małopolsko-śląskich cechach tej gwary przesiedleńców patrz szczegółowiej np. w Ananie-wa, 2012; Mitrenga-Ulitina, 2015.

z *vody/ sušyl'i/ zam'ešaš – tlozna/ ta moŋka pojés'c'*). Do niehodowanych dzisiaj jarzyn na Litwie i Białorusi należy brukiew, której pochodząca z litewskiego nazwa *gryżyna* (litew. *griėžtis*, gry'жына [SBH 1, 1979, s. 490]) występuje jako składnik słownictwa biernego. Por. wypowiedź informatorki z Widz: *gryżyna – m'ėnc'en'ka/ gryz'iš/ jo vykasoval'i*.

Podobnym do *raugieni* jedzeniem dla nosicieli gwary polskiej syberyjskiej wsi Wierszyna była *zoćirka* (z *muŋk'i/ jojko i voda/ drobn'utko še krušyuo; zoćirka – byuy/ to jimy/ gutujimy*). Por. *zaciorka, zaciórka, zacirka, zaczerka* 'polewka z grudek ciasta gotowanych na wodzie, na mleku' [SW VIII, 1927 (1952), s. 49]. Informatorzy z Wierszyny wspominają o *ryżkowym maśle/ oleju (ryżkove masło – z rośliny ryżyk// l'n'ica)*. Por. gwarową nazwę lniczy// lnianki *ryżejka* [SW II, 1902 (1952), s. 757].

Podczas głodu, którego doznali zarówno mieszkańcy polskich wiosek syberyjskich, jak i użytkownicy północno-wschodniej polszczyzny kresowej, jadło się różne trawy. Z tych „jadalnych” traw mieszkańcy Widz wymieniają *osotę*, lituanizm *v'iksve* 'turzyca', *pokšyve* 'pokrzywa', *konop'i* 'konopie', *šn'itkę* (por. *сні'тка, сны'тка: Снітка – лапшатая трава, свіням, каровам і самы снітку варылі...* (kursywa tu i dalej – N.A.); *калісь і снітку варылі і елі* [SBH 4, 1984, s. 514]; *шні'тка: Шнітку елі ў вайну. Даўней шнітку варылі: Шнітка – свіняча ежа* [SBH 5, 1986, s. 489]). Por. teksty z Widz: *žyl'i i trava jedl'i/ osota/ z'arečk'i stluko/ šn'itka gotoval'i/ v'iksva; osota jedl'i davn'ej/ smačn'ejša pokšyva gotoval'i/ u głož'e' jedl'i; konop'i s''el'i/ konop'i jedl'i/ trox'i capnela głodu*.

Informatorzy z Wierszyny opowiadają: *l'uži jedl'i trovj/ markf'ica* 'marchewnik', *l'eb'oda jedl'i, cyrank'i kopal'i i jedl'i/ cyranka kv'itn'i cyrvona; co bon'z' jedl'i – sarank'i, l'is''c'i z burokuf; my dovn'ej kunop'i sol'i 'siali'*.

Jedyna roślina trawiasta, którą je się na Syberii dotychczas, to *čerymša* (ros. *черемша*). Natomiast na Litwie i Białorusi je się *ščaval'* 'szczaw' (pożyczka z rosyjskiego, ros. *щавель*). Por. *ščaval' (marynujo/ nakrojil/ skrojil/ spasol'il i zakryc'u ban'k'i; xłodn'ik ščavl'ovy)* (zapis z okolic Widz).

W sytuacji, kiedy „sklep jest obok” (*magazyn r'adem*), z niego wynosi się nowe dla gwary polskiej nazwy. W warunkach funkcjonowania gwary wyspowej w otoczeniu rosyjskojęzycznym (np. na Syberii) mogą to być pożyczki z języka rosyjskiego (albo te, które weszły do gwary za pośrednictwem języka rosyjskiego). Na przykład w Wierszynie w sklepie kupuje się *apielsiny (sum 'są' ap'el's'iny), jogurt*, w domu robi się *pel'(e)m'ešk'i (pel'em'ešk'i s kapustum)*.

Mimo postępu cywilizacji, rozpowszechnienia nowoczesnych urządzeń i sprzętu domowego (np. w domach mieszkańców wsi pojawiają się lodówki,

czyli *xod'el'n'ik'i* (z ros. *холодильник*, ten rusycyzm występuje w polskiej gwarze Wierszyny z charakterystycznym dla niej zanikiem *l(o)* po spółgłosce: por. *sup* ‘słup’, *xop* ‘chłop’ itp.), użytkownicy gwar polskich zachowują tradycyjne kulinarne upodobania i odpowiadające im nominacje pokarmów (mięśnych, roślinnych, z nabiału). Por. wypowiedź mieszkanki Wierszyny o ziemniakach: *bez žimnockuf žyc'n'el'z'á*.

Na Litwie i Białorusi nadal na wsi przygotowuje się słynne i niejednokrotnie opisywane przez dialektologów i pisarzy-kresowców (np. M. Wańkowicza) *kindziuki* (*kindziuk* ‘żołądek wieprza wypchany różnym mięsem i uwędzony’ [Minksztym, 2010, s. 247]), *kumpiaki* (*kumpiak* ‘szynka’ [Minksztym, 2010, s. 247]). Znane są *skarstul'i* // *skv'erty* obok *świeżyny* (‘mięso zabitego wieprza’). Je się *kwaszeninę* ‘galareta, nóżki w galarecie’ i *juszniak* ‘zupa z krwi zabitego zwierzęcia’ (*juszniak* ‘czernina, czarna polewka, zupa z krwi’ [Minksztym, 2010, s. 245]). Część z tych wyrazów należy do lituanizmów (por. litew. *kuñpis*, *skerstūvés*).

Mieszkańcy wsi na Litwie i Białorusi jedzą *pol'efkę* (*kotly byl'i/ u kottax zgotuji i gęsty...*), gotują *grox*, *bop*, *kapustę* (z *groxu tak'a kl'ocak narob'i i jedl'i/ gróxova/ kapusta gotoval'i*), jedzą *žotxv'a* (‘rzodkiew’) *s kartoff'ej*, smażą *varen'a* (rusycyzm, ros. *варенье*) // *konf'itura* (*s požeč'e^ak, žurov'iny, mal'iny, čarn'icy, brušn'icy, pod'ž'omek* i nawet z pucharków ‘dmuchawiec; mlecznik (?)’ – *puxark'i* *žulto kv'itno/ var'en'a z jix i do s^ałaty dokładajo/ puk'i mlode^a l'istečk'i/ z v'osny n'e gošk'e/ puk'i mlóz'en'k'e*). Przygotowuje się tu *sery svoja* (*ser gotovany/ ser/ tvorog/ v'el'a tam tvorogu/ ĵajkof surovyx vl'ic'/ vym'ešac'/ u sv'ežym/ r^azm'ešac'/ pšyp^adej^mi s'a/ z merl'i syr l'uks/ racaptura dobra/ vyt'ék/ n'e na spšedaš* – zapis od informatorki z Widz), *tluko kartoff'a// bul'ba renkoma* itd.

W gwarze wierszynian występują nazwy potraw znane gwarom Polski etnicznej. Na przykład *pażibroda* (*kapusta šv'iža na ml'iku i suxa kartoff'a*) (por. Parzybroda 1. potrawa z kapusty, ugotowanej na słodko w wielkich częściach główki. 2. [Pażibroda, Pażicha] potrawa z parzonych główek kapusty, pokrajanych w plastry, kapusta na słodko z mlekiem [SW IV, 1908 (1952), s. 70]); *krupn'ok* ‘s kašy, krefi kartoff'a’ (*krupn'ok'i ta kašanka; krupn'ok'i s k'iškuf/ s krv'om/ c'en'utk'i/ vuntroba/ z m'insa l'etk'ego/ to uno vuntroba/ na šv'inta ryxtuje še v dumu krupn'ok'i*); (por. Krupniak – kiszka. 2. jelito nadziewane kaszą, krwią, wątrobą z bułką etc.; 5. [K] = a) kielbasa [SW II, 1902 (1952), s. 576].

Do aktualnego słownictwa należą w polskich gwarach na Syberii germanizmy *zur* ‘żur’ i *rybak'i* ‘naleśniki z tartych ziemniaków’ (od niem. *reiben*

‘trzeć’). Pierwszy wyraz występuje w gwarze Wierszyny (*kwaśny zur* – *zə žytn’ej monk’i i dobav’al’i čostku; zur gotujimy*), a drugi – w syberyjskiej polskiej gwarze wsi Aleksandrowka-Znamienka². Zagadkowym wyrazem w polskiej gwarze Wierszyny jest nazwa potrawy *bens // bync // benc*, jej składniki (przetarte gotowane ziemniaki, groch i kapusta) wskazują na możliwe niemieckie pochodzenie wyrazu. W Słowniku Warszawskim występuje gwarowa nazwa *bęcoły*, oznaczająca ‘kluski kartoflane’ [SW I, 1900 (1952), s. 141].

Z tradycyjnych potraw w Wierszynie przygotowuje się *bigos*, *p’erog’i s tvarog’im*, *garalyta // garal’eta* ‘galareta, nóżki w galarecie’ // *xołod’éc* (rusycyzm, ros. *холодец*), *ji še p’ure*, wypieka się *buleck’i z marx’f’o*, gotuje się *burok’i* ‘buraki’ i inne jarzyny, gotuje się różne kasze (np. *gutujimy na ml’iku kaše prośn’ano*) i *makarony* (lm. pod wpływem języka rosyjskiego), robi się *syr* ‘ser’ i *polyfke* (*suxe kartofl’i i s kwaśnego ml’ika/ muŋk’i/ i s tym’i v gor-ku* ‘w garnku’ *tlukl’i*), z *burokuf rob’il’i kvas*, *rob’o ókorok*’ (rusycyzm, ros. *окорок*) i *sal’cesun* ‘salceson’, smaży się *jajka* (*smażune jajko/ cebul’a*), pije się *čaj* (rzadziej *herbatkę*), *ml’iko*, *tarasún* ‘bimber’ (pożyczką z buriackiego). Z różnych jagód i owoców smaży się *varen’e* (rusycyzm, który występuje także na Białorusi i Litwie). *Varen’e* smaży się z *burufk’i*, *podžyck’i* ‘porzeczką czerwoną’, *smorodyn’i* ‘porzeczką czarną’, *s pużumkuf* ‘poziomki’, z *aŋgrysu* ‘agrest’, *čern’ig’i // cern’icy* ‘czarna jagoda’, *žurov’iny // kl’ukvy* (rusycyzm), *uoxyn’i* ‘łochynia, borówka bagienna’ i innych owoców.

Z niektórymi produktami spożywczymi związane są pewne przesady i wierzenia. Na przykład wierszynianie są przekonani, że nikomu nie można pożyczać soli (*sul’ – v’ežo že n’e možna žycać/ ježel’i doće/ to n’e odb’eroće*).

Globalizacja, wzrastanie roli masowych środków przekazu i nowych technologii, nastawienie konsumpcyjne współczesnego społeczeństwa z pewnością oddziałują na tradycyjną gwarę, jednak przygotowanie pokarmów oraz jedzenie należą do takich obszarów życia codziennego, w których zmiany odbywają się nie tak gwałtownie. Tu dłużej utrzymują się dawne przyzwyczajenia i tradycje. O tym świadczy między innymi występowanie u Polaków na Syberii takich nazw potraw i produktów spożywczych, które funkcjonowały w gwarach macierzystych Polski etnicznej (np. *pazibroda*, *zocirka*, *krupniok*, *ryżkowy olej* w Wierszynie).

² O północno-wschodnich cechach tej mazurskiej z pochodzenia gwary i o germanizmach w niej zob. Stupiński, 2008; Stupiński, 2009; Ananiewa, 2015.

ROZWIĄZANIA SKRÓTÓW

Skróty konwencjonalne

- liter. – literacki
 litew. – litewski
 niem. – niemiecki
 np. – na przykład
 por. – porównaj

ŹRÓDŁA

- SBH – MACKIEWICZ Juzefa Fłaryjanauna, red., 1979–1986, Słownik białoruskich haworak paunoczna-zachodniaj Biełarusi i jaje pahraniczczu u piaci tamach, t. I–V, Nawuka i technika, Minsk.
 SW I–VII – KARŁOWICZ Jan, KRYŃSKI Adam, NIEDŹWIEDZKI Władysław, 1900–1927 (1952), Słownik języka polskiego, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.

BIBLIOGRAFIA

- ANANIEWA Natalia, 2012, Niektóre właściwości polskiej gwary wyspowej na Syberii, „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, 58, s. 5–13.
 ANANIEWA Natalija Ewgeniewna, 2015, Germanizmy leksykalne w dwóch polskich gwarach wyspowych na Syberii, „Gwary dziś”, 7, s. 169–175.
 DOROSZEWSKI Witold, red., 1958, Kwestionariusz do badań słownictwa ludowego, z. I–IV, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław.
 MINKSZTYM Witold, MINKSZTYM Elżbieta, 2010, Słownik wyrazów gwarowych, używanych w okolicach Dryświat, Gajd i Widz, w: Janusz Rieger, Dorota A. Kowalska, red., Język polski dawnych Kresów Wschodnich, 4, Wydawnictwo Naukowe „Semper”, Warszawa, s. 225–263.
 MITRENGA-ULITINA Swietłana, 2015, Język polski mieszkańców wsi Wierszyna na Syberii, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
 STUPIŃSKI Eugeniusz, 2008, Geneza polszczyzny w okolicy Krasnojarska, „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, 53, s. 207–217.
 STUPIŃSKI Eugeniusz, 2009, Wpływy wschodniosłowiańskie na polszczyznę okolic Krasnojarska, „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, 54, s. 197–204.

Natalia Ananyeva

NAZWY POTRAW W POLSKICH GWARACH NA LITWIE, BIAŁORUSI
I SYBERII WOBEC PRZEMIAN CYWILIZACYJNYCH

Streszczenie

W artykule omawia się słownictwo kulinarne polskich gwar Litwy, Białorusi i Syberii oraz zmiany, które zachodzą w tym słownictwie na skutek przemian cywilizacyjnych. Analizowane jest m.in. przejście tego słownictwa do warstwy słownictwa biernego, nieaktualizowanego (słownictwo związane z pieczeniem chleba, lituanizmy *raug'en'a // ravg'en'a* i *gryżyna*, wyraz *pensak* 'pęczak, pęczak' i in. w gwarach Litwy i Białorusi). Wyodrębnia się charakterystyczne dla polskich gwar Syberii i Białorusi wyrazy, będące składnikami tematu „Przygotowanie jedzenia”, w tym germanizmy w gwarach syberyjskich oraz lituanizmy występujące w polszczyźnie północnokresowej i mające odpowiedniki w gwarach białoruskich.

CULINARY LEXIS IN POLISH DIALECTS OF LITHUANIA, BELORUSSIA
AND SIBERIA AGAINST THE BACKGROUND OF CIVILIZATIONAL
CHANGES

Summary

In the article culinary vocabulary in Polish dialects of Lithuania, Belorussia and Siberia and changes in it taking place against the background of civilizational processes are analyzed. In particular the passing of some part of vocabulary into the passive layer of spoken vocabulary (words, connected with baking bread, lithuanisms *raug'en'a // ravg'en'a* and *gryżyna*, the word *pensak* 'pęczak, pęczak' and others in dialects of Lithuania and Belorussia). Word specific for Polish dialects of Lithuania, Belorussia and Siberia relating to cooking food are pointed out (in particular germanisms in siberian Polish dialects and lithuanisms in Polish peripheric dialects of north-eastern type finding correspondence in Belorussian dialects).